

KLIMAATCONTROVERSE nr.1

“IS HET NOG VERANTWOORD OM VAAK HET VLIEGTUIG TE NEMEN?”

Situatie-context

De regering van de regio Grand Centre heeft beslist de regionale luchthaven uit te breiden om het passagiersvervoer en ook de capaciteit voor het vrachtvervoer te vergroten. Het project voorziet de verlenging van de start- en landingsbaan van 2 550 meter naar 3 200 meter, de uitbreiding van de winkelruimtes, de bouw van nieuwe infrastructuur voor het afhandelen van goederenvervoer en de vestiging van een lagekostenluchtvaartmaatschappij.

Het einddoel moet worden bereikt in 2025, met een cateringruimte van 1 000 vierkante meter, een terras van 370 vierkante meter en een nieuwe winkelruimte van 1 200 vierkante meter. Tot slot zou ook een nieuwe lounge van 200 vierkante meter de deuren openen voor de gebruikers van de luchthaven. De kosten van het project worden geraamd op 1 800 000 euro. Het zal de inwoners van de regio Grand Centre een ruimer aanbod bieden voor luchtvervoer op lange en middellange afstand. Bovendien zou het project de economische dynamiek van de regio nieuw leven inblazen en meer dan duizend banen opleveren in het toerisme (de regio Grand Centre is een van de belangrijkste toeristische centra van het land) en ook in de handel.

Een petitie tegen het project, vooral om ecologische redenen (geluidshinder, meer vervuiling, meer wegverkeer, onteigening van een aantal kleinschalige landbouwbouwers, enz.), heeft meer dan 150 000 handtekeningen ingezameld. In opvolging van die petitie heeft de regering van de regio Grand Centre een adviescommissie van burgers bijeengeroepen, bestaande uit actoren die rechtstreeks en onrechtstreeks bij dit project betrokken zijn. Die commissie moet een advies uitbrengen over de geschiktheid van het project.

KLIMAATCONTROVERSE nr. 1

“IS HET NOG VERANTWOORD OM VAAK HET VLIEGTUIG TE NEMEN?”

Kaarten met samenvatting

Groep 1	Samenvatting van het standpunt
De impact van de luchtvaartsector op het klimaat is een grote uitdaging, maar de ontwikkeling van de luchtvaart is zowel onvermijdelijk als een troef die beschermd moet worden. Technologische innovatie zal grote vooruitgang mogelijk maken voor de energietransitie van de sector.	

Groep 2	Samenvatting van het standpunt
Vliegtuigen hebben een negatieve impact voor mens en milieu. We moeten een nieuwe vorm van toerisme bedenken die een bijdrage kan leveren aan een algemene duurzame ontwikkeling, waarvoor we het model van “snelle” consumptie moeten afwijzen en moeten kiezen voor manieren van “slow travel”: langzaam, bewust en intens.	

Groep 3	Samenvatting van het standpunt
Gezien de klimaatdoelstellingen die we moeten bereiken en de regels rondom klimaatrechtvaardigheid die we moeten respecteren, kunnen we onmogelijk proberen een systeem in stand te houden dat gebaseerd is op groei. “Degrowth” vereist een radicale hervorming van de luchtvaartsector.	

Groep 1	DIRECTEUR-ICE VAN EEN LAGEKOSTENLUCHTVAARTMAATSCHAPPIJ
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van de maatschappij (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Het massatoerisme is een zegen, ondanks de nadelen ervan. Het is een gevolg van de democratisering van de samenleving. • Door het massatoerisme te behouden, beschermen we de democratisering en de toegang tot vakantiebestemmingen voor iedereen. • Reizen met het vliegtuig is een recht. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Een luchtvaartsector die steun krijgt van de overheid en een steeds groter aanbod ontwikkelt en tegelijk duurzame alternatieven zoekt op technologisch vlak. • Steun van de overheid voor de energietransitie van de sector. 	

Groep 1	LUCHTVAARTINGENIEUR
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van het bedrijf (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Het zou rampzalig zijn voor de werkgelegenheid en de economie van verschillende landen als we de activiteiten van de luchtvaartsector van de ene dag op de andere stopzetten of vertragen. Is de klimaatverandering belangrijker dan de werkgelegenheid? • Er bestaat goede hoop op technologisch vlak: hybride vliegtuigen (gebruik van elektrische aandrijving voor het opstijgen en landen), biobrandstoffen, synthetische brandstoffen of gebruik van grotere vliegtuigen (om het aantal luchtverplaatsingen te beperken), lichtere vliegtuigen, enz. • De echte vijand is niet het luchtverkeer, maar de CO₂-uitstoot. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Vertrouwen in de wetenschap en de technologie. • “De luchtvaart zal altijd deel blijven uitmaken van ons leven.” 	

Groep 1	TOUROPERATOR VAN EEN REISBUREAU VOOR MASSATOERISME
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van het bureau (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Er is vandaag geen alternatief voor het vliegtuig als we iedereen het recht op vakanties op middellange en lange afstand willen blijven bieden. • Veel economieën van niet-Europese landen zijn trouwens vaak afhankelijk van het massatoerisme. Als we hen dat zouden ontzeggen, zou dat rampzalige economische gevolgen hebben. • Een beperking van het aanbod zou leiden tot hogere prijzen en dan zou de middenklasse niet meer kunnen reizen, of enkel nog lokaal. Dat zou sociaal onrechtvaardig zijn. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Een milieuvriendelijker massatoerisme. • Een regeling van de reizigersstromen volgens de landen en bepaalde specifieke bestemmingen. 	

Groep 1	INFLUENCER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van je kanaal/je profiel (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • De mooiste bestemmingen moeten binnen ieders bereik liggen. • Door de toegang tot uitzonderlijke plaatsen of weinig bekende plekken te vergemakkelijken, kunnen mensen die daar, om diverse redenen (ziekte, handicap, sociale situatie), niet naartoe kunnen, ze ook leren kennen via sociale media. • De planeet is gemeenschappelijk erfgoed. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Een fysiek en virtueel verbonden wereld. • “Vrijheid van reizen voor iedereen.” 	

Groep 1	MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Luchthavens en de luchtvaart zijn essentieel voor het economisch leven van een land. • Er is geen enkel ander vervoermiddel dat het vliegtuig met zijn vele voordelen kan vervangen: snelheid, betrouwbaarheid, toegang tot verafgelegen markten. • Luchthavens zorgen voor werkgelegenheid. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling van multimodaliteit: vliegtuig – treinen – waterwegen – elektrificatie van het wegennet. • Behoud van de luchtvaartactiviteit en naleven van de koolstofdoelstellingen voor 2050. 	

Groep 1	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Inlichtingen over mezelf Ik ga graag op reis. Ik verkies verre bestemmingen met zon en zee. De belofte dat er nieuwe lijnen zullen komen door de uitbreiding van de luchthaven, vind ik heel interessant.	

Groep 1	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Inlichtingen over mezelf Mijn partner werkt op de luchthaven. Ze hebben hem/haar een nieuwe, aantrekkelijkere en beter betaalde functie beloofd als de uitbreiding van de luchthaven er komt.	

Groep 1	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Inlichtingen over mezelf Ik ben een plaatselijk handelaar in exotische binnenhuisdecoratie. De opening van nieuwe vrachtlijnen (goederenvervoer via de lucht) zou voor mij nieuwe kansen bieden, omdat ik dan toegang krijg tot nieuwe markten.	

Groep 1	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
<p>Inlichtingen over mezelf Ik ben leerkracht in een school voor toerisme. Elk jaar ga ik met mijn partner en onze twee kinderen op reis naar een verre bestemming. Ik vind het normaal dat de overheid de ontwikkeling van de luchtvaartsector ondersteunt.</p>	

Groep 1	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
<p>Inlichtingen over mezelf Ik studeer Engels. Ik wil later werken als vertaler in een grote internationale instelling. Ik ben ervan overtuigd dat er steeds meer internationale uitwisseling zal komen en dat alleen het vliegtuig daarop kan inspelen.</p>	

Groep 2	DIRECTEUR-ICE VAN EEN REISBUREAU DAT DUURZAAM TOERISME WIL BEVORDEREN
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van het bureau (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • De democratisering van vliegreizen en het massatoerisme hebben negatieve gevolgen voor het klimaat en het milieu. • Maar ook voor de lokale gemeenschappen, want ze veroorzaken sociale ongelijkheid, en dat leidt ertoe dat mensen verhuizen naar toeristische gebieden. • Het massatoerisme bevordert onaangepast gedrag en verstoort de lokale sociaal-culturele gewoonten, wat tot spanningen leidt. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Een verandering in het denken over reizen en toerisme: een ethische benadering, de filosofie van de “traagheid”, zoektocht naar emotionele intensiteit. • Aanbod van een mechanisme om de koolstofuitstoot te compenseren. 	

Groep 2	COLUMNIST-E IN EEN REISMAGAZINE OF INFLUENCER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van het magazine (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • We moeten de populairste bestemmingen beschermen tegen het massatoerisme en voorrang geven aan menselijke relaties met de plaatselijke bevolking. • Bezinning is veel verrijkender dan de snelle consumptie van toeristische locaties. • Je kunt niet reizen als je de afstand niet ervaart. Het vliegtuig maakt afstand ongedaan. Het zou enkel voor heel grote afstanden gebruikt mogen worden. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Slow travel. • Ethisch toerisme. 	

Groep 2	VOORZITTER VAN DE IUCN INTERNATIONALE UNIE VOOR NATUURBESCHERMING
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Duurzaam toerisme versterkt de lokale gemeenschappen. • Het vliegtuig bevordert het massatoerisme, en dat is slecht voor historische sites van het werelderfgoed en ook voor natuurgebieden. • Het massatoerisme is gericht op de toeristen en hun noden en houdt geen rekening met de belangen van de plaatselijke bevolking. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Steun en hulp van de overheid voor alle initiatieven die duurzaam toerisme bevorderen. • De overheid ondersteunt de actoren van het toerisme bij hun transitie naar meer duurzaamheid. 	

Groep 2	ECONOOM·E, DESKUNDIGE EN LID VAN HET IPCC: INTERGOVERNEMENTELE WERKGROEP INZAKE KLIMAATVERANDERING
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • De gemiddelde toerist in een Zuidelijk land verbruikt zeven tot tien keer meer water dan een inwoner van dat land. • In de Filipijnen zou het water dat voor een golfterrein gebruikt wordt, volstaan om in de dagelijkse behoeften van 15 000 inwoners van Manilla te voorzien. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Behoud van het toerisme, maar wel met een regelgeving dat het geen impact heeft op de planeet. Het gaat immers om 10% van het wereldinkomen. 	

Groep 2	ANTROPOLOOG
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Overall waar er massatoerisme is, worden de lokale sociaal-culturele gewoonten en tradities verstoord en ontstaat er economische ongelijkheid die kan leiden tot geweld en meer kleine en middelgrote criminaliteit. • Door het massatoerisme verdwijnen specifieke taalverschillen. Dat moedigt culturele overheersing aan. • Het massatoerisme bevordert niet de kennis van de anderen, maar leidt tot oppervlakkige relaties, die vaak op eigenbelang uit zijn. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Onbaatzuchtige en zinvolle relaties dankzij duurzaam toerisme. 	

Groep 2	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Inlichtingen over mezelf Ik ben een plaatselijk bewoner-ster en mijn huis ligt vlak bij de luchthaven. Ik was van plan om het te verkopen en naar een andere gemeente te verhuizen. Maar door de uitbreiding van de luchthaven dreigt de waarde van mijn huis te dalen.	

Groep 2	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Inlichtingen over mezelf Ik ben leerkracht in het lager onderwijs van de gemeente waar de luchthaven gevestigd is. Ik vind educatie over duurzame ontwikkeling heel belangrijk. Volgens mij hoeven we de luchtvaart niet volledig op te geven, maar moeten we op zoek naar een evenwicht waar iedereen mee kan leven en waarbij de werkgelegenheid, de sector en het milieu beschermd worden.	

Groep 2	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
<p>Inlichtingen over mezelf</p> <p>Ik ben lid van een fietsclub en ik doe vaak mee aan sociale acties. Ik ben voorstander van zachte mobiliteit. Ik ben niet tegen het behoud van het luchtverkeer in zekere mate, als dat gereguleerd is (jaarlijkse passagiersquota's voor bepaalde bestemmingen, enz.) of beperkt wordt tot het strikt noodzakelijke vervoer (humanitaire noodsituaties, diplomatieke of zakenreizen, vervoer van essentiële goederen: geneesmiddelen, producten die niet te vinden zijn op de nationale markt, enz.).</p>	

Groep 2	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
<p>Inlichtingen over mezelf</p> <p>Ik sta in de leiding in de jeugdbeweging. Elk jaar organiseren wij vakantiecampen in open lucht. Ik ben voorstander van de ontwikkeling van lokaal toerisme. Maar zelf neem ik toch nog het vliegtuig voor bestemmingen op middellange afstand, en vlieg daarbij vooral met lagekostenmaatschappijen, omdat hun prijzen beter passen bij mijn budget.</p>	

Groep 2	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
<p>Inlichtingen over mezelf</p> <p>Ik heb een kleine biokruidentierszaak in de gemeente waar de luchthaven gevestigd is. Ik ben een beetje bang dat de werken invloed gaan hebben op de mobiliteit. Mijn winkel ligt aan de hoofdweg naar het vliegveld. Ik vrees dat het verkeer veel hinder zal ondervinden door heen en weer rijdende vrachtwagens en andere grote werfmachines, en dat mijn klanten daardoor afgeschrikt zullen worden.</p>	

Groep 3	ACTIEVOERDER VAN EEN MILIEUVERENIGING
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van de vereniging (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Vlieg reizen hebben een rampzalige koolstofimpact. De luchtvaart vertegenwoordigt 5% van de door de mens veroorzaakte uitstoot van broeikasgassen. • Luchthavenactiviteiten hebben aanzienlijke gevolgen voor het dierenleven, vooral voor vogels (jacht op vogels in de buurt van landingsbanen, vogels die omkomen bij botsingen met vliegtuigen, ...). • De mens is geen vogel. We moeten de lucht aan de vogels laten. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Een lucht zonder lijnvliegtuigen en luchtvrachtvervoer. • Lokaal toerisme dat voorrang geeft aan zachte mobiliteit en/of openbaar vervoer: stappen, fietsen, verplaatsingen met de trein of de bus. 	

Groep 3	VAKBONDSVERTEGENWOORDIGER-STER BIJ EEN SPOORWEGMAATSCHAPPIJ
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van de maatschappij (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • De koolstofbalans van een reis Parijs-New York met het vliegtuig is 45 keer hoger dan per TGV. • Er bestaat een "giftige concurrentie" tussen het vliegtuig en de trein, die nadelig is voor de ontwikkeling van het spoorwegennet. Het treinverkeer wordt te zwaar belast en het luchtverkeer geniet van belastingvrijstelling. • Die concurrentie heeft gevolgen voor de arbeidsvoorwaarden en de lonen van het personeel van de spoorwegmaatschappijen. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Gratis treinen. Heropening van kleine stations, waar de plaatselijke bevolking ook terecht kan voor allerlei diensten (winkels, jeugdhuis, enz.). • "De trein is de beste vriend van de reizigers." 	

Groep 3	ACTIEVOERDER·STER VAN YOUTH FOR CLIMATE
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Geluk associëren met verre bestemmingen is een illusie. Verre reizen zijn oppervlakkig en losgekoppeld van de lokale context. • Technologische oplossingen zullen er alleen voor zorgen dat de rampzalige gevolgen van het massatoerisme in de gastlanden blijven bestaan. • Het huidige economische systeem moedigt consumentisme aan, zonder respect voor mens of milieu. Vliegtuigen staan in dienst van dat systeem. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Milieueducatie in alle scholen. • “Een planeet die vrij kan ademen.” 	

Groep 3	DIRECTEUR·TRICE VAN EEN TOERISMEBUREAU VAN EEN KLEINE STAD IN VLAANDEREN
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van de stad (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Door het vliegtuig aan te moedigen, verzwakken we eigenlijk het lokale toerisme, al weten we dat dat een belangrijke factor is voor de economische ontwikkeling van een regio. • Vlaanderen is bijzonder rijk aan uitzonderlijke sites, die veel buurlanden ons benijden. Waarom zouden we het elders gaan zoeken? • Voor reizen van middellange of langere afstand kunnen we gewoon de trein nemen. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Lokale toeristische infrastructuur die beter bereikbaar is met de trein. • Economische steun van de overheid, zoals hulp voor het promoten van het lokale toerisme. 	

Groep 3	ACTIEVOERDER VAN EEN ANDERSGLOBALISMEVERENIGING
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van de organisatie (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Toerisme gebeurt met de goedkeuring van de regeringen in de gastlanden en zij zijn ook de belangrijkste begunstigen (veel meer dan de bevolking). Maar veel landen in het Zuiden en het Oosten komen hun verplichtingen op het vlak van mensenrechten niet na (China: onderdrukking van Oeigoeren en Tibetanen; Birma: onderdrukking van de Rohingya, enz.). • Het massatoerisme verrijkt vooral de Europese reisagentschappen en lagekostenluchtvaartmaatschappijen. • De werkomstandigheden van het horecapersoneel op toeristische bestemmingen buiten Europa voldoen niet aan de internationale arbeidsverdragen (Dubai en de uitbuiting van Pakistaanse, Indiase en Indonesische arbeiders en arbeidsters). 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Een wereld waarin sociale en ecologische rechtvaardigheid wordt nageleefd. • Een ontwikkeling van interculturaliteit die niet alleen voor de rijke landen voordeel oplevert. 	

Groep 3	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Inlichtingen over mezelf <p>Ik kweek biologische groenten in de regio en ik verkoop die rechtstreeks aan de consumenten. Ik zie geen enkel belang in de uitbreiding van de luchthaven. Dat project lijkt me nutteloos en dient volgens mij enkel de belangen van de online handel, die de plaatselijke handel ontwricht. Ik ben voor de herontwikkeling van plaatselijke winkels, op mensenmaat.</p>	

Groep 3	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Inlichtingen over mezelf <p>Ik ben gepensioneerd leerkracht en fervent wandelliefhebber. Ik heb vroeger inderdaad vaak het vliegtuig genomen om de wereld te verkennen, maar vijf jaar geleden ben ik mij bewust geworden van de rampzalige milieu-impact van die manier van reizen. Daarom heb ik beslist om het luchtverkeer te boycotten. Vanaf nu geef ik de voorkeur aan bestemmingen dicht bij huis en kies ik voor plaatselijk toerisme. Ik moedig de mensen in mijn omgeving aan om hetzelfde te doen.</p>	

Groep 3	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
<p>Inlichtingen over mezelf</p> <p>Ik ben plantkundige. Ik heb een herbarium van de planten uit de streek gemaakt. Dat project voor uitbreiding van de luchthaven maakt me echt boos. Een tijd geleden heb ik immers in een gebied waar de luchthaven zal worden uitgebreid, orchideeën ontdekt – een beschermde plantensoort volgens de Wet op het Natuurbehoud. Ik heb de provinciale directie voor natuurbescherming aangeschreven, maar tot nu toe heb ik geen antwoord gekregen. Ik vrees dat economische belangen en politieke overwegingen zwaarder zullen doorwegen dan de bescherming van die orchideeën.</p>	

Groep 3	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
<p>Inlichtingen over mezelf</p> <p>Ik ben buschauffeur. Mijn huis ligt in de buurt van de luchthaven. Ik vrees dat de uitbreiding van de luchthaven een negatieve invloed zal hebben op mijn levenskwaliteit. Ik ben niet tegen de economische ontwikkeling van de regio, en zelfs niet van de luchthaven, maar dat moet gebeuren met respect voor de leefomgeving van de burgers. Ik ben van plan om een comité van buurtbewoners op te richten als de plannen inderdaad goedgekeurd zullen worden. Ik zal mij niet laten doen.</p>	

Groep 3	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
<p>Inlichtingen over mezelf</p> <p>Ik ben dokter en woon al ongeveer tien jaar in de gemeente. In de loop der jaren heb ik de gezondheidseffecten van de luchthavenactiviteiten bij mijn patiënten die dicht bij de luchthaven wonen kunnen vaststellen: slaapstoornissen, hoge bloeddruk, stress, aandachtstoornissen, stofwisselingsziekten en geestelijke gezondheidsproblemen.</p>	

KLIMAATCONTROVERSE nr.2

“Gaan we vlees blijven eten?”

Situatie-Context

Het veeteeltbedrijf MEATatWILL wil zich vestigen in de gemeente Pont-à-Courbain, een middelgrote stad die populair is bij toeristen, in het hart van een regio die bekendstaat om de kwaliteit van haar vlees. MEATatWILL kweekt koeien om ze vet te mesten en het vlees te verkopen. Het bedrijf zou 135 koeien tellen. MEATatWILL heeft een stedenbouwkundige vergunning aangevraagd bij het gemeentebestuur van Pont-à-Courbain. Het gebouw voor de dieren zou een oppervlakte hebben van ongeveer 700 m².

Het volledige bedrijf zou een oppervlakte van 3 800 m² in beslag nemen, dat is iets minder dan de oppervlakte van een voetbalveld. Het bedrijf wil de kwekerij vestigen aan de rand van de stad, niet ver van de weg die leidt naar een van de meest bezochte historische plaatsen van Pont-à-Courbain: het kasteel uit de dertiende eeuw, en niet ver van de Roule, een riviertje dat geliefd is bij kinderen en vissers. De gemeenteraad heeft een gunstige beslissing genomen.

Omwonenden die tegen het project zijn, informeren de pers. Die media-aandacht trekt actievoerders uit de regio en van daarbuiten naar de plek van het geplande bedrijf. Zij bezetten het terrein waar MEATatWILL zijn oog op heeft laten vallen. Er ontstaat een machtsspel tussen de actievoerders, de inwoners van de stad en de gemeenteraad.

Om de impasse te doorbreken, beslist het gemeentebestuur een vergadering bijeen te roepen. Het doel is om een advies geven over de beslissing tot toekenning van een stedenbouwkundige vergunning aan MEATatWILL, zodat er vervolgens een referendum onder de bevolking kan worden gehouden.

KLIMAATCONTROVERSE nr. 2

“GAAN WE VLEES BLIJVEN ETEN?”

Kaarten met samenvatting

Groep 1	Samenvatting van het standpunt
<p>De veeteelt in België is duurzaam en circulair. Er moeten bijna geen inspanningen meer worden geleverd om de vleesproductie te verduurzamen. We kunnen niet volledig zonder vlees, om culturele en economische redenen. Daarom moeten we de consumptie van lokaal, gezond, authentiek en kwaliteitsvol vlees aanmoedigen. De kritiek op de veeteelt vormt een aanslag op de landbouwers en op onze individuele vrijheid.</p>	

Groep 2	Samenvatting van het standpunt
<p>De veeteelt heeft negatieve gevolgen voor het dierenwelzijn en het milieu, het klimaat en de gezondheid. We moeten richting een volledig plantaardige toekomst door een positieve wisselwerking te stimuleren tussen vraag en aanbod op de markt en door technologische innovatie te bevorderen.</p>	

Groep 3	Samenvatting van het standpunt
<p>De huidige groei veroorzaakt een bloedbad onder de landbouwers. De landbouw en de veeteelt zoals die vandaag massaal beoefend worden, hebben negatieve gevolgen voor het milieu en het klimaat, en voor de mensen, zowel hier als in de zuidelijke landen. We moeten een biologische landbouw ontwikkelen in harmonie met de natuur.</p>	

Groep 1	BELGISCHE VERTEGENWOORDIGER-STER VAN DE SECTOR VAN DE VLEESPRODUCTIE
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Argumenten	
<ul style="list-style-type: none"> • De sector levert al veel inspanningen en houdt rekening met duurzaamheid. Onze lokale bedrijven behoren tot de meest duurzame ter wereld. • Op het vlak van klimaatimpact komt de landbouw pas op de 5^e plaats in België, na mobiliteit, energie, de gezinnen en de industrie. • Duurzaamheid blijft een uitdaging. Er is nog marge voor verbetering, maar we moeten stoppen met de Belgische veetelers op te zadelen met een schuldgevoel. 	
Toekomstvisie	
<ul style="list-style-type: none"> • De andere landen moeten meer doen om hun veeteelt te verduurzamen. • Vertrouwen van de bevolking en de beleidsmakers in technologische innovatie. 	

Groep 1	KWEKER VAN BELGISCHE WIT-BLAUWE RUNDEREN
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Argumenten	
<ul style="list-style-type: none"> • Het eten van vlees is een culturele traditie. • We moeten de Belgische vleessector promoten, want die biedt goede kwaliteit. • Weiland slaat koolstof op in de bodem en helpt de biodiversiteit beschermen. 	
Toekomstvisie	
<ul style="list-style-type: none"> • Behoud van de culturele dimensie van het eten van vlees. • Steun van de overheid voor de veetelers. 	

Groep 1	CHEF VAN EEN GROOT GASTRONOMISCH RESTAURANT
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Argumenten	
<ul style="list-style-type: none"> • Er is plaats voor vlees van alle kwaliteit. • Wat betreft de consumptie moeten we afstappen van de tegenstelling tussen plantaardig en dierlijk voedsel, waarbij plantaardig goed en dierlijk slecht zou zijn. • Er is al circulariteit aanwezig in het huidige model van de veeteelt, aangezien bepaald afval dat niet geschikt is voor menselijke consumptie wordt verwerkt tot dierenvoeder. 	
Toekomstvisie	
<ul style="list-style-type: none"> • Eerbied voor landbouwers en veetelers. • Behoud van de culturele dimensie van de vleesconsumptie. 	

Groep 1	GEWESTMINISTER VAN LANDBOUW
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Er komt geen eind aan de kritiek op de landbouwers: gebruik van pesticiden, industriële teelt, enz. • De veeteelt en de intensieve landbouw worden als de duivel afgeschilderd, maar we moeten toch blijven eten. • Integendeel, de landbouwers zijn bondgenoten in de strijd tegen de klimaatverandering. Ze zijn van goede wil en leveren voortdurend inspanningen. Je moet het beroep eerst goed kennen voor je hen beschuldigt. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Een hersteld vertrouwen tussen de landbouwwereld en de samenleving. • De ontwikkeling van korte ketens. 	

Groep 1	LANDBOUWKUNDIGE IN EEN ONDERZOEKSINSTELLING
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Het argument dat er 15 000 liter water nodig is om één kilo rundvlees te produceren klopt niet. Dat cijfer verwijst naar een specifieke berekeningswijze die drie soorten waterverbruik optelt: blauw water, groen water en grijs water. Blauw water (opgevangen in het oppervlaktewater en het grondwater) is het water dat echt wordt gebruikt om de dieren te drinken te geven en de voedselgewassen die nodig zijn als dierenvoeder te irrigeren. Voor één kilo rundvlees is dus maar 40 à 50 liter water nodig. • De veeteelt is essentieel voor de circulariteit en de duurzaamheid van het landbouwsysteem. • Rekening houdend met de bevolkingsgroei en tegelijk de klimaatverandering ligt de enige oplossing in een duurzame intensivering van de vleesproductie, en niet een stopzetting of een vermindering ervan. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Duurzame industriële vee kwekerijen. • Een uitsluitend lokale vleesproductie. 	

Groep 1	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Inlichtingen over mezelf Ik ben slager in het dorp. Voor mij is vlees de basis bij het koken. Alle bereidingen zijn gemaakt met vlees, of dat nu wit of rood vlees is. Een gerecht zonder vlees heeft, op enkele uitzonderingen na, geen smaak.	

Groep 1	Burger
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Inlichtingen over mezelf Ik ben al een jaar werkloos en ik hoop dat ik werk zal vinden in de vestiging van MEATatWILL.	

Groep 1	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Inlichtingen over mezelf Ik ben directeur van een bouwbedrijf. Ik hoop dat ik de aanbesteding voor de bouw van de vee kwekerij win.	

Groep 1	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Inlichtingen over mezelf Ik ben kelner in een gastronomisch restaurant in de gemeente. Vlees maakt deel uit van onze culinaire cultuur. Ons land is nog altijd een grote vleesverbruiker en in plaats van vlees in te voeren uit verre landen kunnen we beter de veeteelt op onze eigen bodem te bevorderen.	

Groep 1	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
<p>Inlichtingen over mezelf Ik ben vastgoedmakelaar. De immobiliënmarkt in de gemeente stagneert een beetje op dit moment. Maar MEATatWILL heeft aangekondigd dat er een tiental banen zullen bijkomen, ook voor geschoold personeel. Die nieuwe werkgelegenheid zal meer inwoners naar het grondgebied van de gemeente brengen. Dat zal heel zeker ook een invloed hebben op de vraag naar vastgoed, zowel om te huren als om te kopen...</p>	

Groep 2	ACTIEVOERDER VAN EEN VERENIGING VOOR DIERENWELZIJN
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van de vereniging (mag je zelf bedenken)	
<p>Argumenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • De homo sapiens heeft niet langer het recht om dieren te gebruiken als voedsel en nog veel minder om hen te behandelen als voorwerpen waarvan het welzijn niet belangrijk is. • Alle levende wezens hebben recht op zelfbeschikking en mogen niet lijden gewoon voor ons plezier. • Het is mogelijk om dierlijke producten te vervangen door plantaardige oplossingen zonder aan levenskwaliteit in te boeten. 	
<p>Toekomstvisie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een volledig plantaardige wereld op het gebied van voeding. • Het einde van door de mens veroorzaakt dierlijk lijden. 	

Groep 2	DIËTIST
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
<p>Argumenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Recent wetenschappelijk onderzoek legt een verband tussen een overmatige vleesconsumptie (van vooral rood vlees) en sommige chronische ziekten. • Het is beter om wit vlees te eten (varkensvlees, gevogelte, enz.). • Er zijn ook andere voedingsmiddelen die rijk zijn aan eiwitten en die kunnen dienen als vleesvervanger: zaden, granen, peulvruchten, enz. 	
<p>Toekomstvisie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een gezonde voeding zonder vleesconsumptie (vooral geen rood vlees). • Het verdwijnen, of op zijn minst een aanzienlijke daling, van hart- en vaatziekten en kankers. 	

Groep 2	DIRECTEUR VAN EEN FABRIEK WAAR VLEESVERVANGERS WORDEN GEMAAKT
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van de Fabriek (mag je zelf bedenken)	
Argumenten	
<ul style="list-style-type: none"> • De consumptie van plantaardige producten of producten op basis van planten neemt nu al toe. Uiteindelijk zullen we tot een dieet met weinig of helemaal geen vlees komen, of we dat nu willen of niet. • Door het vleesverbruik te behouden op het huidige niveau, dat nog zal stijgen door de aanhoudende groei van de wereldbevolking, zal de klimaatverandering alleen maar erger worden. • De overgang van intensieve veeteelt en vleesproductie naar de productie van alternatieve producten zal niet leiden tot een verlies aan werkgelegenheid, integendeel. 	
Toekomstvisie	
<ul style="list-style-type: none"> • De honger is overal in de wereld uitgeroeid dankzij nieuwe technologieën om voedsel te produceren. • De druk op de grond en de watervoorraden door de intensieve veeteelt is verdwenen. 	

Groep 2	LEERKRACHT
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van de school (mag je zelf bedenken)	
Argumenten	
<ul style="list-style-type: none"> • De intensieve veeteelt heeft een negatieve invloed op het milieu. Om één kilo rundvlees te produceren, zijn 15 000 liter water nodig. • Het uitrijden van drijfmest is schadelijk voor de kwaliteit van de waterlopen, die nochtans belangrijke plekken zijn, waar kinderen kunnen spelen en veel kunnen leren. • Een intensieve veeteelt heeft voor een basisschool geen enkel educatief belang. 	
Toekomstvisie	
<ul style="list-style-type: none"> • Educatieve boerderijen die gemakkelijk toegankelijk zijn voor de scholen uit de regio. • Een samenleving die respect heeft voor dieren. 	

Groep 2	ORGANISATOR VAN EEN LANDBOUWBEURS
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van de beurs (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Veekeuringen maken deel uit van het culturele erfgoed van de streek. We moeten dus de veeteelt in stand houden om die traditie te behouden. Maar industrieel gekweekte dieren voldoen niet aan de voorwaarden om te kunnen deelnemen. • Alleen de biologische veeteelt kan een diversiteit van de rassen (Charolais, Limousin, Normande, Simmental, enz.), en dus van de vleesproductie, garanderen. • Het kweken van vee in familiale landbouwbedrijven draagt bij aan de sociaaleconomische dynamiek van een regio. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • De traditionele veeteelt wordt meer algemeen. • Vlees wordt geproduceerd, verwerkt en verkocht binnen een korte keten op de schaal van een land, en de rechtstreekse buurlanden. 	

Groep 2	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Inlichtingen over mezelf Ik vind de regionale folklore heel boeiend. Ik eet graag vlees, we hebben mooie traditionele recepten. Maar ik ben het niet eens met de vestiging van MEATatWILL (alweer zo'n Engelse naam...), want elk jaar organiseert de Compagnie des Drilles van de gemeente een folkloristische stoet van de kerk van het dorp naar de versterkte burcht. Dat folkloristische evenement brengt altijd veel mensen op de been. Als MEATatWILL zich vestigt op de route van de marche des Drilles, zal dat slecht zijn voor de reputatie van onze folklore. De weg naar het kasteel is nu zo mooi, met weiland en bomen langs de weg. MEATatWILL zal die mooie omgeving vernielen.	

Groep 2	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Inlichtingen over mezelf Ik ben gids voor bezoekers aan het kasteel van de gemeente. De vestiging van MEATatWILL op de weg die naar de versterkte burcht leidt, zal een negatieve invloed hebben op het landschap, en zal natuurlijk ook heel wat verkeer met zich meebrengen.	

Groep 2	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
<p>Inlichtingen over mezelf</p> <p>Ik ben lid van een vissersclub en ik werk ook mee als vrijwilliger binnen het riviercontract van de gemeente. Het is algemeen bekend dat een veehouderij veel drijfmest produceert. De plannen voor de vestiging van MEATatWILL dicht bij de rivier die door het dorp loopt, doen vrezen voor watervervuiling. We moeten garanties krijgen dat MEATatWILL een procedure voorziet om die drijfmest af te voeren zonder impact op het milieu.</p>	

Groep 2	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
<p>Inlichtingen over mezelf</p> <p>Ik studeer nog en woon bij mijn ouders. Het huis ligt aan de weg naar de versterkte burcht. Het is de weg van mijn kindertijd, waar ik speelde met mijn vriendjes en vriendinnetjes. Ik vind het jammer dat MEATatWILL de toelating krijgt om zich op die plek te vestigen. Elders kan dat misschien wel, maar niet hier. Ik denk ook dat we eerst moeten proberen ons vleesverbruik te verminderen, in plaats van nieuwe veeteeltbedrijven bij te maken.</p>	

Groep 2	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
<p>Inlichtingen over mezelf</p> <p>Ik ben arts. Ik heb belangstelling voor de wisselwerking tussen milieu en gezondheid. Ik ben geen voorstander om helemaal geen vlees meer te eten, omdat dierlijke eiwitten iets gemakkelijker te verteren zijn dan plantaardige eiwitten en ook rijker zijn aan essentiële aminozuren. Maar de dieren moeten wel worden gekweekt in respectvolle omstandigheden. En daarom ben ik dus tegen de industriële veeteelt.</p>	

Groep 3	DIRECTEUR-TRICE VAN EEN VERENIGING TER BEVORDERING VAN DE BIOLOGISCHE LANDBOUW
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van de vereniging (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Dit systeem, dat uitgaat van een eindeloze groei van de consumptie, heeft geleid tot de ondergang van kleinschalige landbouwbedrijven. De kleine boeren zijn dood. • De intensieve veeteelt vervuult en put de watervoorraden uit. • Door de moderne landbouw is de natuurlijke band tussen de aarde, het vee en de mens doorbroken. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Boerderijen op menselijke schaal: ontwikkeling van de familiale landbouw. • Het herstel van de korte ketens, zoals in de vroegere landbouw. 	

Groep 3	BIOLOGISCHE VEETELER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Door de intensieve veeteelt heeft de veeteler geen natuurlijke band meer met zijn dieren. • De kwaliteit gaat verloren ten koste van doelstellingen op het vlak van kwantiteit. • De intensieve veeteelt is een van de belangrijkste oorzaken van ontbossing in de wereld. Dat geldt ook voor de intensieve veeteelt in België: het vee van de runderen is namelijk vooral afhankelijk van soja, die vooral wordt gekweekt in Latijns-Amerika. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • De productie van vlees blijft behouden, maar de dieren worden gekweekt met respect voor het milieu, hun welzijn en de biodiversiteit. • We stappen over van een economisch model dat voorrang geeft aan grote bedrijven naar een model dat gericht is op een groeiend aantal kleine boerderijen die werken volgens het principe van de korte keten. 	

Groep 3	EX SCHEPEN VOOR LANDBOUW EN DIERENWELZIN
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • De intensieve veeteelt is schadelijk voor de levenskwaliteit in onze gemeenten en veroorzaakt hinder en vervuiling. • Door het verdwijnen van kleine boerderijen loopt het platteland leeg en raken mensen die in de landbouw willen werken ontmoedigd. • Een veeteelt met respect voor het milieu en het dierenwelzijn past beter bij het dorpsleven en smeedt ook sociale banden, vooral via de korte ketens: door de aankoop van eieren of melk op de boerderij, enz. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • De terugkeer van kleine landbouwbedrijven. • Een nieuwe dynamiek voor het leven op het platteland. 	

Groep 3	PLANTKUNDIGE
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Door de weideteelt van vee verrijkt de bodem. • De begrazing door herkauwers verhindert dat de meest invasieve planten de bovenhand krijgen en andere meer gevoelige soorten verdwijnen. • Via de huid en de uitwerpselen van de dieren kunnen zaden zich gemakkelijker verspreiden, en dat bevordert een grotere diversiteit aan planten. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • De terugkeer van gevarieerde hagen als afsluitingen. • Kleine landbouwbedrijven die de voorkeur geven aan veeteelt in de open lucht. 	

Groep 3	INWONER-STER VAN PONT-À-COURBAIN
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • De grote veehouderijen (melkkoeien, zogende koeien of vleeskoeien) hebben een vervuilende impact op de waterlopen door het verspreiden van drijfmest. • De industriële veeteelt veroorzaakt wegverkeer voor het vervoer van de dieren naar de slachthuizen. • Dit type veeteelt veroorzaakt geur- en geluidshinder. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Biologische vee kwekerijen en lokale consumptie. • Steun aan kleinschalige landbouwbedrijven. 	

Groep 3	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
<p>Inlichtingen over mezelf</p> <p>Ik ben eigenaar van een boomgaard naast de plaats die voorzien is voor de vestiging van MEATatWILL. Er kan geen sprake van zijn dat dit bedrijf zich hier gaat vestigen. Elk najaar kom ik met mijn gezin of met vrienden naar hier om appels, pruimen en mirabellen uit de boomgaard te plukken. We picknicken hier en kunnen er verpozen... En dan zijn er nog de weekends waarin ik hier kom werken om de boomgaard te onderhouden, de bomen te snoeien, het gras te maaien als het te hoog wordt ... Het uitzicht op dat industriële veeteeltbedrijf zou dit mooie hoekje paradijs bederven.</p>	

Groep 3	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
<p>Inlichtingen over mezelf</p> <p>Ik woon nog niet zo lang in de gemeente. Ik ben florist. De gemeente heeft haar landelijk karakter behouden en dat waardeer ik zeer. Het is een van de redenen waarom ik heb beslist om hier te komen wonen. Ik zou graag willen dat ze haar plattelandskarakter behoudt. Ik ben bang dat door de vestiging van MEATatWILL precies datgene zal verloren gaan waarom ik heb beslist om hier te komen wonen.</p>	

Groep 3	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
<p>Inlichtingen over mezelf</p> <p>Ik werk als arbeider in een kleine boerderij in de gemeente. Ik ben ook actief in een vereniging voor dierenbescherming. Ik ben een tegenstander van de industriële veeteelt.</p>	

Groep 3	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Inlichtingen over mezelf Ik ben voorzitter van een ornithologische vereniging. Ik vrees dat de vestiging van MEATatWILL schadelijk zal zijn voor de broedende vogels in de omgeving van de gebouwen en vooral ook langs de rivier. De laatste tijd heb ik daar al verschillende keren een ijsvogel gezien. Dat is een vogel die je niet zo vaak ziet. De vestiging van MEATatWILL zal zeker zijn habitat verstoren.	

Groep 3	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Inlichtingen over mezelf Ik ben kunstschilder. Ik ben vegetariër. Ik zie het helemaal niet zitten dat er een kwekerij van vleesrunders in mijn gemeente komt, en ook niet dat dergelijke projecten nog altijd worden ontwikkeld in België.	

KLIMAATCONTROVERSE nr. 3

“VORMT WATERSTOF DE SLEUTEL VOOR EEN DUURZAME TOEKOMST?”

Situatie-context

Met het oog op de klimaatuitdagingen en de grote verantwoordelijkheid van de sectoren van de energieproductie en ook de groeiende vraag in energieverbruik, wil de Europese Unie het onderzoek op het gebied van waterstof als energiebron verder ontwikkelen. Zij gelooft dat waterstof een cruciale rol kan spelen in de ecologische transitie.

Om dat doel te bereiken, stelt de Europese Unie onder meer het volgende voor:

- Beloningen om de vraag aan te moedigen en een Europese markt voor waterstof te ontwikkelen, en een snelle uitrol van de infrastructuur voor waterstof;
- Waterstof op basis van fossiele brandstoffen zo snel mogelijk afschaffen.

Het onderzoek in dit domein is echter nog niet zo ver gevorderd. Het wordt dan ook dringend nodig om de nodige middelen vrij te maken om van de onderzoeksfase te kunnen overstappen naar de experimentele fase en daarna naar de fase van grootschalige productie. Daartoe is een budget van 300 miljoen euro voorzien. Maar toch zijn niet alle landen overtuigd dat waterstof de echte oplossing is voor een klimaatneutraal Europa, en ook binnen het wetenschappelijk domein zijn de meningen over het onderwerp verdeeld.

Daarom beslist het voorzitterschap van de Europese Unie om een adviescommissie op te richten die een advies moet uitbrengen of het zinvol is om 300 miljoen euro vrij te maken voor het onderzoek naar de ontwikkeling van waterstof als energiebron van de toekomst.

KLIMAATCONTROVERSE nr. 3

“VORMT WATERSTOF DE SLEUTEL VOOR EEN DUURZAME TOEKOMST?”

Kaarten met samenvatting

Groep 1	Samenvatting van het standpunt
De waterstoftechnologie is van essentieel belang om een flexibel energiesysteem en de duurzaamheid van het vervoer en de industrie te garanderen. Na een fase op basis van blauwe waterstof moeten we evolueren naar een 100% groene waterstofproductie, die samen met koolstofopslag de ruggengraat zal vormen van onze duurzame economie.	

Groep 2	Samenvatting van het standpunt
De waterstofeconomie is maar beperkt toepasbaar voor de koolstofneutraliteit en enkel als aanvulling op rechtstreekse elektrificatie. Er moet politieke sturing komen, die op democratische wijze wordt aangepakt.	

Groep 3	Samenvatting van het standpunt
Waterstof is een afleidingsmanoeuvre van de sector van de fossiele brandstoffen om echte actie voor het klimaat af te remmen. De overheid moet streng toezien op de ontwikkeling van waterstof en die moet uiterst beperkt blijven en rekening houden met sociale rechtvaardigheid.	

Groep 1	INGENIEUR IN EEN INSTELLING DIE ONDERZOEK VERRICHT NAAR WATERSTOF
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van de instelling (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Waterstof zal ons helpen om de doelstellingen te halen voor het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen. We moeten het onderzoek dus voortzetten en zonder treuzelen overstappen op de experimentele fase in verschillende sectoren. • We beschikken over alle wetenschappelijke kennis en technische deskundigheid om van waterstof de energiebron van de toekomst te maken. • We moeten het onderzoek voortzetten om de productie op grote schaal te optimaliseren. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • De bestaande groene energie (wind-, zonne-, thermische en geothermische energie, ...) zal een aanvulling vormen op waterstof, de enige energiebron die kan voorzien in de energiebehoeften van de zware industrie en het grootschalig transport. • De energieproductie zal niet langer vervuilend zijn en onze samenlevingen zullen welvarend blijven. 	

Groep 1	DIRECTEUR-TRICE VAN EEN CEMENTFABRIEK
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van het bedrijf (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • De huidige groene energie kan allerm minst in onze energiebehoeften voorzien. Alleen waterstof kan voldoen aan de vraag naar energie en tegelijk de economische groei behouden. • De huidige economische context is gunstig voor de ontwikkeling van waterstof, omdat de prijzen van energie op basis van fossiele brandstoffen de komende jaren waarschijnlijk enorm zullen stijgen. • De overstap naar waterstof vereist een volledige hervorming van onze energielogistiek. Zonder financiering en steun van de politieke instellingen zal dat onmogelijk te verwezenlijken zijn. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Dankzij waterstof zijn de uitdagingen op het vlak van energie opgelost en de zware industrie kan haar activiteit voortzetten zonder gevolgen voor de werkgelegenheid en voor de omzet. 	

Groep 1	WOORDVOERDER-STER VAN EEN ONAFHANKELIJK EUROPEES OBSERVATORIUM VOOR DE ENERGIEMARKT
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van het observatorium (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Waterstof is de oplossing die Europa nodig heeft om tegen 2050 zijn doelstellingen voor het beperken van de uitstoot van broeikasgassen te bereiken. • De grootste moeilijkheid van de ecologische transitie bestaat erin vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. Hernieuwbare energiebronnen zijn echter niet stabiel, omdat ze afhankelijk zijn van de weersomstandigheden. Waterstof vormt de sleutel om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen. • Hoe sneller energietechnologieën op basis van waterstof op grote schaal zullen werken, hoe sneller Europa zijn energieonafhankelijkheid kan garanderen. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Gegarandeerde bevoorrading en evenwicht op het net dankzij de flexibiliteit van het energiesysteem, dat schommelingen in de vraag en het aanbod van energie opvangt. • Overstap van blauwe naar groene waterstof, met steun van de overheid, om de economische activiteit en de werkgelegenheid te behouden en de consumenten te beschermen. 	

Groep 1	DIRECTEUR-TRICE VAN EEN AUTOMOBIELBEDRIJF
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van het bedrijf (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • De toenemende elektrificatie leidt tot een piekbelasting op het net. Als iedereen op hetzelfde moment de batterij van zijn of haar auto oplaadt, dreigt overbelasting van het net. Waterstof biedt de oplossing. • Hetzelfde geldt voor de elektrificatie van het wegvervoer. In elk geval gaan we naar een toenemende elektrificatie en zonder waterstof zullen we er niet in slagen om te voldoen aan de vraag. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • De elektrificatie van de mobiliteit zal in eerste instantie worden verzekerd door blauwe waterstof, en daarna zo snel mogelijk door groene waterstof. • Interacties tussen academische instellingen, privébedrijven en de overheid worden aangemoedigd: bundeling van onderzoek, invoering van gunstige wetgeving. 	

Groep 1	DIRECTEUR-GENERAAL VAN HET DIRECTORAAT-GENERAAL KLIMAAT VAN DE EUROPESE COMMISSIE
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Argumenten	
<ul style="list-style-type: none"> • Waterstof kan gebruikt worden als grondstof, brandstof, energiedrager en opslagmiddel. Er zijn ook veel toepassingen in de industrie, het transport, de elektriciteit en de bouw. • Het gebruik van waterstof veroorzaakt geen CO₂-uitstoot en vrijwel geen luchtvervuiling. • Door zijn kenmerken is waterstof een essentieel element, zowel ter ondersteuning van de verbintenis van de EU om tegen 2050 koolstofneutraal te zijn, als in het kader van de internationale inspanningen om het Akkoord van Parijs uit te voeren. Tegelijk vervult waterstof mee de ambitie om te komen tot nulvervuiling. 	
Toekomstvisie	
<ul style="list-style-type: none"> • Het aandeel van waterstof in de Europese energiemix moet stijgen van minder dan 2% in 2019 tot 13 à 14% in 2050. • Tegen 2050 moet hernieuwbare waterstof geleidelijk aan op grote schaal worden ingezet, parallel met de ontwikkeling van nieuwe productiecapaciteit voor elektriciteit op basis van hernieuwbare energiebronnen. Dat proces moet nu al opgestart worden. 	

Groep 1	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Studierichting (kies zelf maar)	
Informatie over mezelf	
Ik ben student-e. Ik maak gebruik van het Erasmusprogramma. Ik geloof in het Europese project.	

Groep 1	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Informatie over mezelf	
Ik schrijf voor een economisch magazine dat achter het huidige economische model staat.	

Groep 1	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Informatie over mezelf	
Ik sta aan het hoofd van een groot bouwbedrijf. Ik bouw vooral huurwoningen. Beton is op dit moment nog steeds het enige concurrentiële bouw materiaal. In de energietransitie moeten betonfabrieken dan ook steun krijgen. De overstap op waterstof als energiebron is uiteraard de oplossing voor dergelijke bedrijven.	

Groep 1	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Informatie over mezelf	
Ik ben leerkracht fysica en chemie. Ik heb vertrouwen dat de wetenschap in staat is om de energie-uitdagingen van de toekomst op te lossen.	

Groep 1	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Informatie over mezelf	
Ik heb een boekhandel. Ik heb niet echt een mening over het onderwerp, maar ik heb vertrouwen in de wetenschappelijke experts.	

Groep 2	CEO VAN EEN GROOT MIJNBEDRIJF VOOR STEENKOOLONTGINNING
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van het bedrijf (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • We kunnen niet rechtstreeks overstappen op groene waterstof zonder werkgelegenheid te verliezen. Er moet dus een geleidelijke overgang komen van de huidige energieproductie naar blauwe en vervolgens groene waterstof. • Er zal een volledige hervorming van ons systeem van energieproductie nodig zijn. Dat zal gefinancierd moeten worden. • Dit is het moment om technologieën voor de productie van waterstof als energiebron te ontwikkelen, maar dat moet gepaard gaan met plannen voor steun aan bedrijven die energie produceren op basis van fossiele brandstoffen. Anders steunen we af op een sociale ramp. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Een hervorming van de steenkoolsector tot een industrie die waterstof produceert. 	

Groep 2	DIRECTEUR-TRICE VAN EEN ZAKENKANTOOR
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van het kantoor (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Er zal nooit genoeg groene energie zijn om massaal echt groene waterstof te produceren. De mogelijke financiering van het onderzoek over de energieproductie moet dan ook gericht zijn op een energiemix die plaats biedt voor blauwe waterstof. • Waterstof zal bijvoorbeeld nooit kunnen worden gebruikt om auto's te laten rijden. Bij de omzetting van elektriciteit in waterstof en dan weer in elektriciteit (wat gebeurt bij auto's op waterstof) gaat 60% van de oorspronkelijke elektrische energie verloren. • Het energieverlies als gevolg van de omzetting van waterstof roept vragen op bij de invoer van waterstof uit derde landen. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Gebruik van waterstof als energiebron in de sectoren waar elektrificatie moeilijk of onmogelijk is (zware industrie). • Gebruik van waterstof voor transport (vrachtwagens, vliegtuigen, schepen). 	

Groep 2	VERANTWOORDELIJKE VAN EEN VLAAMSE MILIEU-INSTANTIE
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van de instantie (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • De prioriteit ligt meer bij maatschappelijke vernieuwing dan bij technologische innovatie. Dat veronderstelt veranderingen in onze manier van leven. • Waterstof is enkel voor bepaalde sectoren onmisbaar: transport, zware industrie. • We moeten evolueren in de richting van een energiemix. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Verandering in onze manier van leven en consumeren. • Invoering van de energiemix. 	

Groep 2	VERANTWOORDELIJKE VAN EEN NIET-GOUVERNEMENTELE MILIEUORGANISATIE
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van de ngo (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn 33 km² zonnepanelen nodig, of 4 622 voetbalvelden, voor één enkele waterstoffabriek. • De productie van waterstof vergt grote hoeveelheden water. Dat zou kunnen leiden tot situaties van waterstress. De technologie die gebruik wil maken van zeewater is te onzeker om een oplossing te kunnen bieden. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Technologische innovatie is noodzakelijk voor de transitie, maar het is niet de markt die mag bepalen welke technologieën in welke sectoren moeten worden ingezet. • Waterstof moet worden ontwikkeld binnen strikte en doelgerichte grenzen. 	

Groep 2	COÖRDINATOR-TRICE KLIMAATRECHTVAARDIGHEID EN ENERGIE BIJ EEN NATUURVERENIGING
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van de vereniging (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Zowel waterstof uit fossiele bronnen als hernieuwbare waterstof verbruikt veel energie en is heel duur. Het is niet de enige oplossing waarop we mogen vertrouwen voor de energietransitie. • Bij de productie van waterstof gaan grote hoeveelheden energie verloren. • Een warmtepomp is vier keer efficiënter dan verwarming op waterstof. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Middelen voor de ontwikkeling van de energiemix, in combinatie met een snelle overstap naar groene waterstof, maar enkel gericht op de industriële sectoren die onontbeerlijk zijn voor de leefbaarheid van de economie. • Oprichting van een onafhankelijk observatorium dat instaat voor monitoring en evaluatie van het Europees beleid in verband met onderzoek naar waterstof. 	

Groep 2	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Informatie over mezelf Ik geef les in politieke wetenschappen. Ik denk dat de ecologische transitie niet enkel afhangt van technologische keuzes en dat ze democratisch moet verlopen.	

Groep 2	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Informatie over mezelf Ik ben directiesecretaris in een transportbedrijf. Mijn partner is ingenieur in een kerncentrale. We zijn allebei voorstanders van een energiemix. We mogen niet afstappen van onze kerncentrales.	

Groep 2	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Informatie over mezelf Ik ben landbouwer. Ik kweek vooral maïs, een gewas dat grote hoeveelheden water nodig heeft. De grootschalige productie van waterstof vereist ook enorme hoeveelheden water. Hoe gaan de watervoorraden beheerd worden? Ik maak mij zorgen. Ik denk niet dat we alles moeten inzetten op waterstof.	

Groep 2	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Informatie over mezelf Ik ben sociaal bemiddelaar in een Belgische gemeente. Door mijn terreinervaring ben ik ervan overtuigd dat veerkracht en maatschappelijke vernieuwing belangrijker zijn dan technologische innovatie.	

Groep 2	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Informatie over mezelf Ik ben vakbondsafgevaardigde. Ik vrees dat de overstap naar waterstof gevolgen zal hebben voor de werkgelegenheid als er geen politieke ondersteuning komt en er geen maatregelen worden genomen om de werknemers te beschermen. Maar ik ben niet tegen die technologische oplossing.	

Groep 3	ONDERZOEKER-STER IN EEN EUROPEES TECHNOLOGISCH OBSERVATORIUM
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van het observatorium (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Blauwe waterstof is afhankelijk van technologieën voor koolstofopslag die hun degelijkheid nog niet bewezen hebben. • De CCS-technologieën zijn duur en hebben nog geen doorslaggevende bijdrage geleverd. • Al die technologieën zijn speculatief en zelfs gevaarlijk. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling van hernieuwbare energie. • Verandering in onze manier van consumeren. 	

Groep 3	ONDERZOEKSJOURNALIST·E
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van de krant (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • De visie van waterstof als dé energiebron van de toekomst is een afleidingsmanoeuvre bedacht door de fossiele brandstofindustrie om haar rol te behouden. • Blauwe waterstof lijkt een goed idee om een transitie mogelijk te maken, maar in de praktijk is de nog aanwezige uitstoot al genoeg om het plafond van de koolstofdoelstellingen te doorbreken. • Bij een aandachtig onderzoek van de infrastructuur (herverdeling van bestaande pijpleidingen) die de voorstanders van “waterstof als ruggengraat van de energievoorziening” voorstellen, blijkt dat die snel verouderd zal zijn of ruim ontoereikend is om te voldoen aan de vraag. Dat zal extra kosten met zich meebrengen, die enkel zullen worden gedragen door de overheid. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Degrowth en gelukkige soberheid. • Groene energie voor alle vitale sectoren (gezondheidszorg, onderwijs, vervoer, ...). 	

Groep 3	PROFESSOR POLITIEKE WETENSCHAPPEN AAN DE UNIVERSITEIT
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van de universiteit (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • De waterstofeconomie dreigt een nieuwe afhankelijkheidsrelatie tussen Europa en de waterstofproducerende landen te veroorzaken en te leiden tot “groen kolonialisme”. • Waterstof zal worden geproduceerd in landen die een groot potentieel hebben op het vlak van waterkracht en waar, zoals in de Democratische Republiek Congo, 10% van de gezinnen nog geen toegang heeft tot elektriciteit. • De waterstofproducerende landen van het Zuiden zullen benadeeld worden. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Drastische verandering van het economisch model, gericht op solidariteit en streven naar algemeen welzijn. • Energieonafhankelijkheid van de landen. 	

Groep 3	REDACTEUR-TRICE VAN EEN RAPPORT OVER WATERSTOF VOOR EEN CONSORTIUM VAN BEDRIJVEN DIE GROENE ENERGIE PRODUCEREN
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • De bevestiging voor waterstof leidt onze samenlevingen naar het behoud van het oude model van gecentraliseerde energieproductie. • Het geld dat wordt geïnvesteerd in waterstof zou beter gebruikt worden voor de ontwikkeling van infrastructuur voor de productie van hernieuwbare energie en voor het opzetten van een gedecentraliseerd systeem (in openbaar bezit). 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Europa luistert naar alle burgers en niet naar de fossiele brandstofindustrie en haar lobby. • De fossiele brandstofindustrie en haar lobby's worden buiten het besluitvormingsproces gehouden. 	

Groep 3	VERTEGENWOORDIGER-STER VAN EEN VERENIGING VOOR RECHTVAARDIGHEID EN VREDE IN DE WERELD
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Naam van de vereniging (mag je zelf bedenken)	
Argumenten <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn andere prioriteiten dan het kost wat kost in stand houden van het huidige economisch systeem. • De tijd om oplossingen te zoeken om het systeem in stand te houden, is verloren tijd. Gezien de urgentie moeten we denken in termen van veerkracht en degrowth. • De ontwikkeling van waterstof als energiebron lost de sociale problemen van de wereld totaal niet op. 	
Toekomstvisie <ul style="list-style-type: none"> • Een wereld waarin vrede en rechtvaardigheid heersen tussen de volken. • Afstappen van het neoliberale economische model en kiezen voor een economisch model dat voorrang geeft aan rechtvaardigheid, waardigheid en respect voor het milieu. 	

Groep 3	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Informatie over mezelf Ik werk mee in een andersglobalistische beweging. Ik denk dat een andere wereld, die niet uitsluitend gericht is op winstbejag en het logisch gevolg daarvan: consumeren, mogelijk is. We moeten onze manier van leven veranderen. Dat is de enige mogelijkheid om de toekomst van de volgende generaties veilig te stellen.	

Groep 3	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Informatie over mezelf Ik ben verpleegkundige. Ik heb niet echt een uitgesproken mening over het thema, maar ik ben erg wantrouwig tegenover de instellingen en het Europees beleid.	

Groep 3	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Informatie over mezelf Ik heb een bedrijf voor de plaatsing van fotovoltaïsche en thermische zonnepanelen. Ik ben geen voorstander van waterstof. Als we onze consumptiegewoonten veranderen, denk ik dat hernieuwbare energie, of het nu wind-, zonne-, geothermische of zelfs golfslagenergie is, heel goed in staat zal zijn om in onze behoeften te voorzien.	

Groep 3	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Informatie over mezelf Ik ben biolandbouwer. Ik verkoop mijn producten via de korte keten. De verplaatsing van productieactiviteiten, diensten en winkels zal een belangrijke impact hebben op het energieverbruik. We zullen dan minder afhankelijk zijn op het vlak van energie en waterstof zal dan ook niet nodig zijn. In werkelijkheid is het alleen de industrie die haar activiteit in stand wil houden, niet voor de werkgelegenheid maar voor de winst die ze maakt. Die sector ziet niet graag een verandering in onze manier van produceren en consumeren. Daarom wil de industrie het wetenschappelijk onderzoek naar waterstof als grootschalige energiebron stimuleren.	

Groep 3	BURGER
Naam en voornaam (mag je zelf bedenken)	
Leeftijd (kies je zelf)	
Informatie over mezelf Ik rijd paard. Ik maak graag lange tochten in het bos. Ik ben voorstander van een terugkeer naar de natuur en een model van ruimtelijke ordening dat gericht is op werk, diensten en winkels in de buurt, om het gebruik van de auto te beperken. Ik ben tegen elektrische auto's, want vanuit ethisch oogpunt zijn die nonsens (denk maar aan de omstandigheden waarin kobalt, dat nodig is voor de productie van batterijen, wordt ontgonnen in de mijnen van de Democratische Republiek Congo).	